

Ki-Tetsé – Souvenir d'Amalek et souvenir du Chabbat

Source : Likouté Si'hot volume 19, quatrième Si'ha sur Ki-Tetsé

<p>L'injonction de se souvenir d'Amalek et d'effacer son nom</p>	<p>1</p>
<p>תצא כה, יז: זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים: אשר קרף בדרך... תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח.</p> <p>Ki-Tetsé 25, 17 : Souviens-toi de ce que t'a fait Amalek, lors de votre voyage, en sortant d'Egypte; comme il t'a refroidi sur ton chemin... Tu effaceras la mémoire d'Amalek de dessous le ciel : ne l'oublie point.</p> <p>ספרי פרשת תצא סימן רצו: זכור - בפה, אל תשכח - בלב.</p> <p>Sifri, Ki-Tetsé 296 : « Souviens-toi » - verbalement. « Ne l'oublie point » - dans le cœur.</p> <p>LE SOUVENIR DU CHABBAT</p> <p>Yitro 20, 8 : Souviens-toi du jour du Chabbat, pour le sanctifier.</p> <p>יתרו כ, ח: זכור את יום השבת לקדשו.</p> <p>תורת כהנים [ספרא] בחוקותי א, א: "זכור את יום השבת לקדשו"... שתהיה שונה בפיה.</p> <p>Torat Cohanim Be'houkotai 1, 1 : « Souviens-toi du jour du Chabbat » - répète-le verbalement.</p>	<p>Le souvenir d'Amalek et celui de Chabbat : tous deux doivent être verbaux.</p>
<p>Ces deux souvenirs ont également le même timing</p>	<p>2</p>
<p>רמב"ם הל' מלכים ה, ה: ... ומצות עשה לזכר תמיד מעשיו הרעים ואיבתו [של עמלק], כדי לעורר איבתו, שנאמר "זכור את אשר עשה לך עמלק".</p> <p>Maïmonide, lois des Rois 5, 5 : Il est une Mitsva positive de se rappeler <i>constamment</i> des mauvais actes et des pièges qu'Amalek nous tendit, pour éveiller ainsi une hostilité envers lui.</p> <p>רמב"ן יתרו כ, ח: זכור את יום השבת לקדשו... היא מצוה שזכור תמיד בכל יום את השבת שלא נשכחה ולא יתחלף לנו בשאר הימים, כי בזכרנו אותו תמיד יזכר מעשה בראשית בכל עת... וזה עקר גדול באמונת האל.</p> <p>Na'hmanide Yitro 20, 8 : Il est une Mitsva de se souvenir du Chabbat <i>constamment</i>, chaque jour, afin que nous ne l'oublions pas et qu'il ne soit pas confondu avec les autres jours. En se souvenant de lui, on se souviendra ainsi constamment de la création du monde. Ceci est un grand principe dans la foi de D.ieu.</p>	<p>Ces deux souvenirs doivent être constants.</p>
<p>Peut-on comparer le souvenir de Chabbat à celui d'Amalek ?!</p>	<p>3</p>
<p>פרקי דרבי אליעזר מד: אמרו לו ישראל, משה רבנו, כתוב אחד אומר "זכור את אשר עשה לך עמלק", וכתוב אחר אומר "זכור את יום השבת לקדשו", היאך יתקיימו שניהם - זה זכור וזה זכור? אמר להם משה: לא דומה כוס של קונדיטון לכוס של חמץ, זה כוס וזה כוס, זה זכור לשמר ולקדש את יום השבת... וזה זכור להשמיד ולהכרית את כל זרעו של עמלק.</p> <p>Priké deRabbi Eliezer 44 : Les enfants d'Israël dirent à Moïse : un verset nous donne l'injonction du souvenir d'Amalek et un autre du souvenir du Chabbat. Comment les deux « souviens-toi » pourront être accomplis ? Moïse leur dit : un verre de bon vin ne ressemble pas à un verre de vinaigre, pourtant, celui-ci est un verre et celui-là est un verre. Ainsi, un « souviens-toi », pour respecter et sanctifier le Chabbat, l'autre « souviens-toi », pour détruire et exterminer toute la descendance d'Amalek.</p> <p>לקוטי שיחות: מצינו עוד ענינים שזכירתם צריכה להיות בכל יום (כגון זכירת יציאת מצרים וכיוצא בזה)... כאשר יש ב' זכירות (או יותר) שהן מצוות תמידיות, אין אחת סותרת לחברתה, לפי שיש מקום לב' הזכירות (או ליותר).</p> <p>Likouté Si'hot : D'autres événements doivent être également rappelés chaque jour (comme la sortie d'Egypte etc.). Les deux « souvenirs » ne sont pas contradictoires, il y a de la « place » pour chacun.</p>	<p>En quoi se souvenir de deux choses contradictoires poserait problème ?</p> <p>De plus : en quoi Moïse répond à la question d'Israël avec l'image des « verres » ?</p>
<p>Développement : Comment définir une Mitsva de « se souvenir » ?</p>	<p>4</p>
<p>לקוטי שיחות: במצוות בכלל יש ג' סוגים: מצוות שבמעשה, מצוות שבדבור ומצוות שבמחשבה... מבין המצוות שבדבור ובמחשבה, נתיחדו המצוות שענינן זכרון - שבהן, אפלו כאשר הזכרון צריך להיות בדבור, הרי תכנו ותכליתו הם מחשבת האדם וכונתו... הענין הנזכר צריך להיות חי בהרגשת האדם ותופס את כל מהותו.</p> <p>Likouté Si'hot : Trois types de Mitsvot existent : les Mitsvot liées à l'action, la parole et la pensée. Parmi les Mitsvot liées à la parole et la pensée, se distinguent celles qui ont pour but le « souvenir ». Car même si le souvenir s'exprime verbalement, l'essentiel est la pensée et l'intention de l'homme. Il doit le vivre au point qu'il le ressent pleinement et que cela saisisse toute son essence.</p> <p>ספר המצוות להרמב"ם מצות עשה קפט: ...ונעורר הנפשות במאמרים להלחם [בעמלק].</p> <p>Maïmonide, Sefer Hamitsvot, Positive 189 : Les âmes seront éveillées par des paroles, à combattre Amalek.</p>	<p>Les Mitsvot liées au « souvenir » doivent être vécues pleinement par l'homme.</p>

Cela explique la difficulté à associer le souvenir de Chabbat à celui d'Amalek

5

ספר החינוך מצוה לא: מִשְׁרָשֵׁי מִצְוָה זוּ [שֶׁל זְכִירַת הַשַּׁבָּת], כְּדֵי שְׁנַתְעוֹרֵר מִתּוֹךְ מַעֲשֵׂה זֶה לְזָכֹר גְּדוּלַת הַיּוֹם, וְנִקְבַע בְּלִבְנוּ אֲמוּנַת חֲדוּשׁ הָעוֹלָם, כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה הָשֵׁם וְגו'.

Sefer Ha'hinou'h Mitsva 31 : L'objet la Mitsva de se souvenir du Chabbat est : afin de nous souvenir ainsi de la grandeur de jour, pour implanter en nos cœurs la foi en la création du monde, que D.ieu réalisa en six jours.

לקוטי שיחות: זכרון זה [של השבת] מביא לידי הכרה והרגשה שהקב"ה הוא השליט ו"בעל-הבית" בעולם ובכל אשר בו. אך עמלק... כל פונתו ופעלתו הן למרד באלקות ולשלל את שליטתו של הקב"ה... הרי בהכרח שיִרְגַשׁ בְּזִכְרוֹן אֲשֶׁר עַל פִּי תוֹרָה קִיַּמְתָּ מִצִּיאוֹת שֶׁל מְרִידָה בָּהּ... וְהִרִי זֶה זִכְרוֹן הַפְּכִי מִזִּכְרוֹן הַשַּׁבָּת.

Likuté Si'hot : Le souvenir du Chabbat permet de reconnaître et ressentir que D.ieu est le Dirigeant et Maître du monde et de tout ce qu'il contient. Mais Amalek, son intention est de se révolter contre D.ieu et de remettre en cause l'autorité de D.ieu. En se souvenant de cela, on pense forcément au fait que, selon la Torah, la révolte contre D.ieu existe. Ce « souvenir » est donc à l'opposé de celui du Chabbat.

Le souvenir du Chabbat et celui d'Amalek sont contradictoires. Cela explique pourquoi Israël avait du mal à les associer.

La réponse de Moïse : « *Un verre de bon vin et un verre de vinaigre* »

6

גמרא יומא פא, ב: שְׁתֵּה חֲמֵץ [בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים] - חֵיב... חֲמֵץ מְשִׁיב אֶת הַנֶּפֶשׁ (רש"י: ומבטל את הענוי).

Guemara Yoma 81b : Celui qui boit du vinaigre le jour de Kippour est fautif...car le vinaigre permet de « dévoiler l'âme », de retrouver ses esprits (et annule donc la mortification du jour de Kippour).

לקוטי שיחות: פרוש הדבר בפנימיות הענינים: גם לעמלק (חמץ) יש שרש בקדשה. כלומר, זה גופא שיכולה להיות מציאות של "מכון למרד בו" בשעה שהאמת היא "אין עוד מלבדו", הרי זה מצד כחו של הקב"ה שהוא כל-יכול. אלא שגלוי השרש האלקי של עמלק בא על-ידי בטול ומחית המציאות של "מכון למרד בו" שבועמלק - אז מתגלה שרשו הפנימי, שגם סוג מציאות ה"מכון למרד בו" אינו סתירה לאלקות.

Likuté Si'hot : Selon la dimension profonde de la Torah, même Amalek (« vinaigre ») possède une source dans le domaine de la sainteté. Le fait qu'il puisse « se révolter délibérément » contre D.ieu, alors qu'en réalité, « il n'est rien d'autre que Lui », cela est possible grâce à la force de D.ieu, Qui est tout Puissant. Cependant, la révélation de la source divine d'Amalek est obtenue en effaçant l'aspect « révolte » d'Amalek. Dès lors, son origine profonde apparaît et ainsi son existence ne contredit D.ieu en aucune façon.

גמרא סנהדרין סז, ב: "אין עוד מלבדו" (ואתחנן ד, לה) - אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: אֶפְלוּ לְדַבֵּר כְּשָׁפִים.

Guemara Sanhedrin 67b : « Il n'est rien d'autre que Lui (D.ieu) » (Vaet'hanane 4, 35). Rabbi 'Hanina dit : cela concerne même la sorcellerie (qui n'est pas « autre que D.ieu »).

Amalek est comme un verre de vinaigre. Il n'est pas buvable mais peut ranimer l'âme. Amalek provient aussi de l'Infini Divin. C'est en se souvenant de lui et en le brisant que sa vraie source apparaît.

« *Le vinaigre qui ranime l'âme* » : Amalek provient de l'Infini Divin

7

תניא לקוטי אמרים כז: ושני מיני נחת רוח לפניו יתברך למעלה. א' מבטול הסטרא אחרא לגמרי... והשנית פד אתפפיא הסטרא אחרא בעודה בתקפה... דרך משל: יש שני מיני מעדנים: אחד ממאכלים ערבים ומתוקים. והשני מדברים חריפים או חמוצים, רק שהם מתבלים ומתקנים היטב עד שנעשו מעדנים להשיב הנפש.

Tanya Likuté Amarim ch. 37 : Deux sortes de satisfaction existent devant D.ieu. La première est l'annulation absolue de la *Sitra A'hara* ; la seconde est sa subjugation alors qu'elle est dans toute sa puissance. Par exemple, deux types de douceurs existent : Soit des d'aliments doux et agréables, soit des aliments piquants ou *aigres*, mais qui sont épicés et préparés au point de devenir des mets délicats qui *raniment* l'âme.

Deux types de satisfaction devant D.ieu : Doux naturel et aigre épicé.

Un double enseignement : Combattre Amalek de nos jours

8

לקוטי שיחות: כאשר יהודי נמצא במדרגה נעלית, בדרגת יום השבת... באה ההוראה, שפיחד עם השבת צריכה להיות זכירת עמלק... והיות יתרה שלא תשפיע עליו קלפת עמלק - תנועה שהיא (בדקות עכ"פ) מרידה בקב"ה. ומאידך: אפלו כאשר נדמה ליהודי שנפל והגיע למצב ירוד כל-כך, עד לבחינת עמלק, אסור לו להתיאש, ועליו לדעת שמאחר שגם עמלק יש לו שרש בקדשה, ביכלתו לעשות ממנו "כוס של חמץ" המשיב את הנפש.

Likuté Si'hot : Lorsqu'un Juif se trouve à un niveau élevé (à un niveau *Chabbatique*), il doit savoir qu'il faut aussi se souvenir d'Amalek, faire attention de ne pas se révolter (même à un niveau très fin) contre D.ieu. D'un autre côté : même si un Juif a l'impression d'être tombé et être arrivé à un niveau semblable à celui d'Amalek, il n'a pas le droit de désespérer ! Il doit savoir qu'étant donné qu'Amalek aussi a sa source dans la sainteté, il pourra aussi faire de lui-même un « verre de vinaigre qui ranime l'âme ».

Un enseignement pour celui qui est au niveau de Chabbat et celui qui est au niveau d'Amalek.

ש"פ תצא תשמ"ח: הענין ד"הקהל" קשור עם שמחה, כמדגש בחיוב השמחה דיום טוב: להאכיל לגר ליתום ולאלמנה... וכטבע האדם שבשעת השמחה משתף אחרים בשמחתו ורוצה שיהיו כלם שמחים.

Chabbat Ki-Tetsé 5748 : Le Hakhel est lié à la joie. Ainsi que cela est précisé dans l'obligation de réjouir les pauvres et démunis pendant la fête, car lorsqu'un homme est joyeux, il partage sa joie avec les autres, et désire que tout le monde soit joyeux.